

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för naturresurser och
jordbruksvetenskap
Dekan

YTTRANDE

2016-10-11

SLU ID: SLU.ua.2016.2.6-2869

Exp. 11/10 2016/FvS

m.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande angående remiss från Miljö- och energidepartementet angående Promemorian Miljöbedömningar (Ds 2016:25) (M2016/1849/R)

Sammanfattning

Detta yttrande från Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, avser miljöbalken kapitel 6 samt förslag till ny miljöbedömningsförfordning. Inom dessa områden anser SLU att det i förhållande till önskemålet om en hållbar utveckling finns oklarheter och i vissa fall kontraproduktiva ändringar som bör uppmärksammas och eventuellt ändras.

SLU:s synpunkter

Miljöbalken, Kapitel 6, §2, sid.16

Gemensam syftesbeskrivning

SLU ser positivt på en gemensam syftebeskrivning. Av förslaget på syftesformulering framgår dock inte att processen (miljöbedömningen) även borde syfta till att påverka planer och projekt mot en hållbar utveckling. På sidan 176 står att det inte finns anledning att upprepa att målet är att främja hållbar utveckling eftersom att det framgår av portalprografen. Men det är skillnad på att:

- 1) ha ett adekvat beslutsunderlag utifrån man kan ta beslut som främjar hållbar utveckling, och
- 2) att faktiskt under processens gång (innan prövningsmyndighetens beslutsfattande) arbeta för att påverka utformning, plats, åtgärder mm så att huvudalternativet efter processen är mer hållbart.

I förslaget anges att de nya namnen strategisk och praktisk miljöbedömning ska leda till ett ökat fokus på process. Men utifrån resonemanget i stycket ovan så innebär detta en tydligare fokus på MKB-dokumentet, det vill säga en försämring

från tidigare formuleringar (främst avseende miljöbedömning för planer och program).

Möjligen kan man tolka § 16 som att integrering/positiv påverkan mot hållbar utveckling ska göras för planer och program. Men det är vagt och borde ingå §2.

Allmänhetens medbestämmande

SLU noterar att förslaget har stärkt allmänhetens roll genom att införa begreppet medbestämmande, istället för tidigare krav på samråd med allmänheten. Det är dock oklart vad begreppet medbestämmande ska innebära i praktiken. Vilken nivå av medbestämmande handlar det om? SLU vill också passa på att poängtera att det vore bra om det i lagtexten eller förordningen även ingick skrivelser om vikten av en bred representation från allmänheten. I linje med vårt övergripande nationella folkhälsomål borde särskilda åtgärder behöva vidtas för att inkludera de grupper från allmänheten som ofta saknas vid traditionella samråd.

Miljöeffekter

SLU ifrågasätter att ordet konsekvens inte ingår, till förmån för endast användning av ordet effekt. Det blir lätt förvirring när det står att det är effekter som ska bedömas i en miljökonsekvensbeskrivning. På sidan 170 står att "I de fall miljöeffekter ska bedömas ska även i fortsättningsvis de konsekvenser som är möjliga att förutse redovisas." SLU anser att liknande formulering bör ingå i lagtextens 2§. Precis som det står på sidan 169 så har orden påverkan, effekt och konsekvens olika betydelser i Sverige. Ett fokus på effekter kan mycket väl få till följd att fokus i praktiken läggs på mätbara, kvantitativa effekter, medan man missar att redovisa vad detta innebär för faktiska konsekvenser. Att MKB:er missar att bedöma konsekvenser och stannar vid effektbeskrivning är ett under lång tid påvisat problem, både i Sverige och internationellt. Förslaget riskerar därmed att cementera denna situation istället för att främja den utveckling som mer och mer sker i praktiken med tydligare konsekvensbedömningar.

Miljöaspekter

SLU konstaterar att de mer svepande/breda formuleringarna för flera miljöaspekter, t.ex. kulturmiljö (istället för tidigare fornlämningar, kulturarv med mera), medför att mer makt (möjlighet att påverka) över vad som ska ingå i dessa begrepp flyttas till tjänstemän och konsulter jämfört med tidigare mer detaljerade beskrivningar.

Pkt 1

SLU ser positivt på att den tidigare formuleringen för effekter på "befolkning,

människors hälsa” även har lyfts upp att gälla för så kallade praktiska miljöbedömningar. SLU ser också positivt att man på sidan 298 tydliggör att fördelningen i befolkningen ska redovisas, vilket är en förutsättning för jämlik hälsa. Skrivningarna om fördelning av effekterna i befolkningen bör dock även finnas med i 6 kap eller i förordningen.

Det finns överhuvudtaget mycket få skrivningar om människors hälsa (eller fördelningen av hälsoeffekter) i förslaget till 6 kap och förordning. SLU skulle önska en tydligare markering om vikten av att bedöma konsekvenserna för människors hälsa. Vi befärar att detta motverkar den positiva utveckling som finns i praktiken idag mot ett bredare grepp på hälsa i MKB. Utvecklingen handlar om att praktikerna väljer att bredda begreppet ”hälsa” i sitt arbete med miljöbedömning/MKB vilket sker i Sverige, likväl som internationellt. WHO har påtalat denna utveckling som nödvändig för att nå ett hälsosamt/hållbart samhälle.

Nuvarande formuleringar i miljöbalken om effekter på människor, hälsa och befolkning används allt oftare i praktiken som en brygga för att inkludera:

- ett bredare omfång av hälsans bestämningsfaktorer, som olika former av sociala aspekter och fysisk aktivitet (se bland annat de transportpolitiska målen), samt;
- inkluderandet av ett rättviseperspektiv i linje med det övergripande nationella folkhälsomålet.

Särskilt i strategiska miljöbedömningar har begreppet hälsa tolkats brett och i vissa fall kopplats samman med social hållbarhet.

Miljöbalken, Kapitel 6, §11 sid.18

Om att syftet med planen ska beskrivas

Eftersom det visat sig att flera miljöbedömningar beskriver syftet med miljöbedömningen och inte planen så borde det tydliggöras här vilket syfte man menar. Man kan tolka meningen på båda sätten.

Förslag till miljöbedömningsförordning, §19, sid. 44

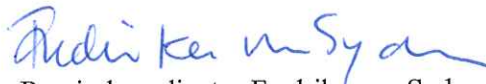
Intressant med kompetenskrav men det bör tydliggöras hur detta förväntas hanteras i praktiken. Vad ska definieras som tillräcklig sakkompetens och på vilket sätt ska detta kunna säkerställas? Kan ifrågasättas varför detta endast ska gälla vid

praktiska miljöbedömningar. Finns inte samma behov vid utförandet av strategiska bedömningar? Kan även ifrågasättas varför man inte valt att implementera den del av direktivet där det anges att det ska säkerställas att granskaren har tillgång till nödvändig kompetens/expertis. Argumentationen för vilken kompetens länsstyrelsen egentligen har (förväntas ha) på sidan 193 är oklar: det står både att länsstyrelsen inte har tillräcklig kompetens för att samråda om avgränsning och omfattning samtidigt som det står att de när de är med i samrådet ska vägleda om avgränsning och omfattning.

Beslut om detta yttrande har fattats av dekan Torleif Härd efter föredragning av remisskoordinator Fredrika von Sydow. Innehållet har utarbetats av forskare Mari Kågström vid institutionen för stad och land.

Dekan Torleif Härd

Remisskoordinator Fredrika von Sydow